

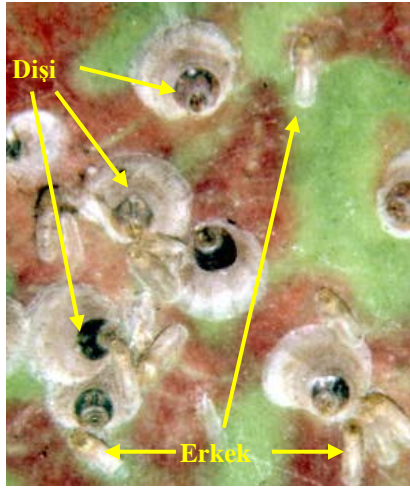
ZEYTİN KABUKLUBİTİ

Parlatoria oleae (Colv.)

(Hemiptera: Diaspididae)

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Ergin dişinin kabuğu ovalimsi yuvarlak şekilde ve kubbelidir. Rengi, beyazımsı krem renginden koyu kül rengine kadar değişir. Koyu yeşil veya siyahımsı olan larva kabuğu (=exuvia), dişi kabuğunun kenar kısmında veya dışına taşmış durumdadır. Kabuk boyu 2.0–2.5 mm'dir. Ergin dişinin vücudu oval şekilde olup, koyu eflatun veya mor renktedir (Şekil 80).

Şekil 80. Zeytin kabuklubiti kolonisi.

ayının ilk yarısı veya mayıs ayı ilk haftasında bırakmaya başlar. Yumurtlama 2 aya yakın süre devam eder. Mayıs ayı ortalarına veya sonlarına doğru görülen hareketli larvalar dallara, yaprak ve meyvelere giderek, kendilerini uygun bir yere tespit eder ve beslenmeye başlarlar. İkinci dölle ait yumurtalar temmuz ayı ortaları veya sonlarında görülür. İkinci dölün erginleri genellikle kışlamaya çekilir.

Zeytin bahçelerinde genellikle nem oranı yüksek sahil kesimleri ile sulanan bahçelerde yer alan ve yeşil sofralık olarak değerlendirilen zeytin çeşitlerini daha çok tercih eder. Yılda 2 döl verir.

2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Zeytin kabuklubiti, ekonomik yönden önemli bir zararlıdır. Zararını, meyve ağaçlarının gövde, dal, sürgün, yaprak ve meyvelerinde meydana getirir (Şekil 81). Popülasyonu yüksek olduğunda, ağaçların kurumalarına neden olur.

Erkeğin ergin öncesindeki pupa kabuğu uzun, larva kabuğu baş taraftadır (Şekil 80). Ergin erkek, pembemsi eflatun renkte, 1 mm uzunluğunda, narin yapı ve bir çift kanatlıdır.

Yumurta, koyu eflatun veya mor renkte olup, düzgün oval biçimdedir. Dişi kabuğu altında, birbirleri üzerine yığılmış şekilde dururlar. Yumurtadan çıkan ve hareketli olan larva, basık oval görünümlü ve eflatun renktedir. Larva döneminin sonlarına doğru, genç larvanın üzerinde, mum salgılarından oluşan kabuk örtüsü meydana gelerek hareketsiz dönem başlar.

Kışı olgun dişi döneminde geçirir. Yumurtalarını o yılın iklim koşullarına göre, nisan

Zararlının beslenirken salgıladığı toksik madde sonucu, yerleştikleri yerlerde 3–4 mm çapında kırmızı veya mor lekeler meydana gelir (**Şekil 81a,b**). Bir Amasya elmasında en çok 96 adet leke sayılmıştır. Bu leke adetleri meyve çeşitlerine göre değişmektedir. Böyle lekeli meyveler pazar değerini kaybetmekte, depolamada büyük kayıplara uğramakta ve konserveleri yapılmamaktadır.

Ülkemizin tüm bölgelerinde bulunmaktadır.

Şekil 81. Zeytin kabuklubiti'nin meyvedeki (a,b); sürgün ve yapraktaki (c) zarar şekilleri.

3. KONUKÇULARI

Polifag bir zararlıdır. Yurdumuzda elma, şeftali, kiraz, vişne, erik, kayısı, yeni dünya, muşmula, ahlat, zeytin, üvez, ceviz, bağ, kestane ve bazı süs bitkileri konukçuları olarak saptanmıştır.

4. DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ

Parazitöitleri:

<i>Aphytis maculicornis</i> (Masi)	(Hym.: Aphelinidae)
<i>Aphytis proclia</i> (Walker)	(Hym.: Aphelinidae)
<i>Aphytis mytilaspidis</i> (Le Baron)	(Hym.: Aphelinidae)
<i>Aspidiotiphagus citrinus</i> (Craw.)	(Hym.: Aphelinidae)

Predatörleri:

<i>Chicolorus bipustulatus</i> (L.)	(Col.: Coccinellidae)
<i>Exochomus quadripustulatus</i> (L.)	(Col.: Coccinellidae)
<i>Scymnus apetzii</i> (Muls.)	(Col.: Coccinellidae)
<i>Pullus</i> sp.	(Col.: Coccinellidae)
<i>Cybocephalus fodori minor</i> E.-Y.	(Col.: Cybosephalidae)
<i>Lestodiplogis</i> sp.	(Dip.: Cecidomyiidae)
<i>Typhlodromus</i> sp.	(Acarina: Phytoseiidae)
<i>Ambyliseius</i> sp.	(Acarina: Phytoseiidae)
<i>Allothrombium</i> sp.	(Acarina: Trombidiidae)

5. MÜCADELESİ

5.1. Kültürel Önlemler

- Bulaşık bahçelerde toprak işleme, sulama, gübreleme ve budama işleri usulüne uygun olarak yapılmalıdır.
- Budamadan kalan artıklar mutlaka yakılarak yok edilmelidir.
- Bulaşık ağaçlardan alınan dayak ve sırıklar temiz ağaçlarda kullanılmalıdır.
- Bahçe kenarındaki çit bitkileri kontrol edilmeli zararlıya rastlanırsa, bu bitkiler de ilaçlanmalı veya kesilip yakılmalıdır.

5.2. Biyolojik Mücadele

Zeytin kabuklubitinin doğal düşmanları, zeytin bahçelerinde zararlı popülasyonunu sınırlayıcı öneme sahiptir. Bunlar, özellikle ilk dölle ait ergin dişi ve ikinci dölle ait nimfler üzerinde oldukça etkilidir. Bu durum göz önüne alınarak, zararlıya karşı yapılacak mücadelelerde, önce parazitlenme durumları saptanmalı ve gerekiyorsa ilaçlı mücadeleye karar verilmelidir. Eğer %50 gibi yüksek parazitlenme varsa, ikinci dölle karşı kimyasal mücadele yapılmamalıdır.

5.3. Kimyasal Mücadele

5.3.1. İlaçlama zamanı

Bulaşık meyve bahçeleri devamlı kontrol altında bulundurulmalıdır. Gözler patlamadan önce bahçeyi temsil edecek 5 ağacın çeşitli yönlerindeki dallar kontrol edilir. Canlı bireylerin varlığı ve oranı incelenir. Mayıs ayının ilk haftasından başlayarak da hareketli larva çıkışı gözlenmelidir.

Zararlı kışı genellikle olgun dişi döneminde geçirmektedir. Bu dönemde dişi kabukları çok sert ve kalındır. Bu yüzden kışlık ilaçların etkisi pek yüksek olmamaktadır. Ancak, Marmara Bölgesi'nde yoğunluğun fazla olduğu bahçelerde bir kış ilaçlaması ile yoğunluğun azaltılabileceği belirtilmektedir.

Zeytin kabuklubitinin yaprak ve sürgünlerde zarar yapan birinci dölüne karşı, çok yüksek popülasyonların dışında, ilaçlama yapılmamalıdır.

Zararının ikinci dölünde ise, bahçedeki zararlı yoğunluğu ve parazitlenme oranı göz önüne alınmalıdır. Zararlı yoğunluğunun yüksek, parazitlenme oranının da %50'den düşük olduğu bahçelerde, kim-yasal mücadele yapılmalıdır. Bunun için, temmuz sonu-ağustos başlarından itibaren, yumurtalı dişiler kontrol edilerek ve yumurtaların %50'sinin açıldığı (ikinci döl ergin oranının %70-80'i bulduğu) zaman ilaçlanmalıdır. İlaçlamalarda, mümkün olduğu kadar seçici bitki koruma ürünleri tercih edilmelidir.

5.3.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları

Bakanlık tarafından yayınlanan Bitki Koruma Ürünleri kitabında tavsiye edilen bitki koruma ürünleri ve dozları kullanılır.

5.3.3. Kullanılacak alet ve makineler

İlaçlamada, hidrolik bahçe pülverizatörü veya motorlu bahçe pülverizatörü, kullanılır.

5.3.4. İlaçlama tekniği

Ağaçların tüm yüzeyleri iyice kaplama şeklinde ilaçlanmalıdır.

6. UYGULAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Meyvelerde kırmızı lekeler görülmezse ilaçlamalarda başarı sağlanmıştır.

T A G E M